

Modulární systém dodávání dokumentů

Bohdan Šmilauer, Pavel Vetešník
Státní technická knihovna

B.Smilauer@stk.cz, P.Vetesnik@stk.cz

Obsah prezentace – 1. část

- Přehled služeb DDS v ČR
- Spolupráce různých DDS
- Služby DDS
 - Vyhledání dokumentu
 - OpenURL
 - Server SFX
 - Objednání kopie
 - Digitalizace
 - Doručení dokumentu a vyúčtování

Obsah prezentace – 2. část

- Praktická realizace DDS vyvinutá v STK
 - Uživatelé systému
 - Objednávka
 - Postup vyřizování
 - Platby a účtování
- Odkazy

VPK – Virtuální polytechnická knihovna

- Konsorcium 35 knihoven. Systém hostuje v STK
- <http://www.vpk.cz>
- Software vlastní, vyvinutý v rámci projektu LI200028, databázový systém Dataflex.
- Dodává celý dokument (soubor .pdf)
- Dostupné pro registrované uživatele konsorcia VPK.
- Vazba na SK VPK - vyhledaný zdroj se přenáší do objednávkového formuláře.
- Každý uživatel má své konto, cena většinou jednotná 2,- Kč/str.

EDD ČVUT

- Knihovny ČVUT - <http://edd.cvut.cz/edd/readme.php>
- Software vlastní vyvinutý v rámci projektu.
- Dodání dokumentu tiskem kopie na síťové tiskárně v rámci ČVUT.
- Dostupné zaměstnancům a studentům ČVUT.
- Vazba na vyhledávač abstraktové databáze Dialog.
- Zdarma

DODO NK

- Národní knihovna
- <http://doc.nkp.cz/php/bridge.php?CON=START>
- Software AiP Safe.
- Dodává „.tiff“ soubor po stránkách.
- Bez vazby na vyhledavače.
- Poplatky: každý uživatel má své konto, dokumenty před rokem 1936 5,- Kč/str., ostatní 2,- Kč/str.

VŠE - CERGE

- Provozuje CIKS VŠE a Cerge
- http://ciks.vse.cz/Veda_vyzkum/edd.asp
- Software AiP Safe.
- Dodává „.tiff“ soubor.
- Dostupné pro zaměstnance a studenty VŠE a CERGE.
- Vazba na vyhledávače: Do formuláře zapsat dílo z fondu CIKS, CERGE + souborný katalog.
- Bezplatné.

e-PK

- Konsorcium 6 pedagogických knihoven, systém hostuje v NPKK.
- http://www.spkk.cz/index_epk.html
- Dodává soubory „.tiff“ a „.pdf“.
- Dostupné registrovaným uživatelům e-PK.
- Vazba na souborný katalog časopisů e-PK a článkové bibliografie.
- Každý uživatel má své konto, ceny dle ceníku.

EDD SVK HK

- <http://www.svkhk.cz/zobraz.asp?id=112>
- Objednávka e-mailem a ruční zpracování
- Dodává soubor „.pdf“, celý dokument.
- Dostupné knihovnám jako náhrada za MVS.
- Cena 2,- Kč/str.

EODD TU Ostrava

- Provozuje TU VŠB Ostrava.
- <http://knihovna.vsb.cz/eodd/index.html>
- Software vlastní.
- Dodává soubor „.pdf“.
- Dostupné zaměstnancům a studentům VŠB-TU a registrovaným knihovnám.
- Vazba na vyhledávače: možno vložit z online katalogu ÚK VŠB-TUO nebo z formuláře.
- Bezplatné.

EDD 2.LF UK

- Provozuje 2. LF ÚVI UK.
- <http://www.lf2.cuni.cz/win/Ustavy/uvi/slizby/edd.html>
- Objednávka emailem a ruční zpracování.
- Dodává soubor „.pdf“.
- Dostupné zaměstnancům + MVS.
- Vazba na vyhledavač není, objednávka je e-mailem nebo formulářem z fondu ÚVI.
- Bezplatné.

Služby DDS, standardizace a spolupráce různých DDS

- Vyhledání dokumentu
 - Nejpropracovanější služba
 - Portály, A&I databases, souborné katalogy, OPACy, protokoly Z39.50, vyhledávače...
- Výsledek vyhledání: identifikace dokumentu a umístění dokumentu.
- Přenos výsledků vyhledání na další služby:
 - Pomocí „papírku“?
 - Přenést automaticky? Ale jak??

OpenURL

- Přenos údajů standardizovaným způsobem uvnitř adresy URL:
- http://www.exlibrisgroup.com/sfx_openurl.htm
- <http://library.caltech.edu/openurl/Standard.htm>

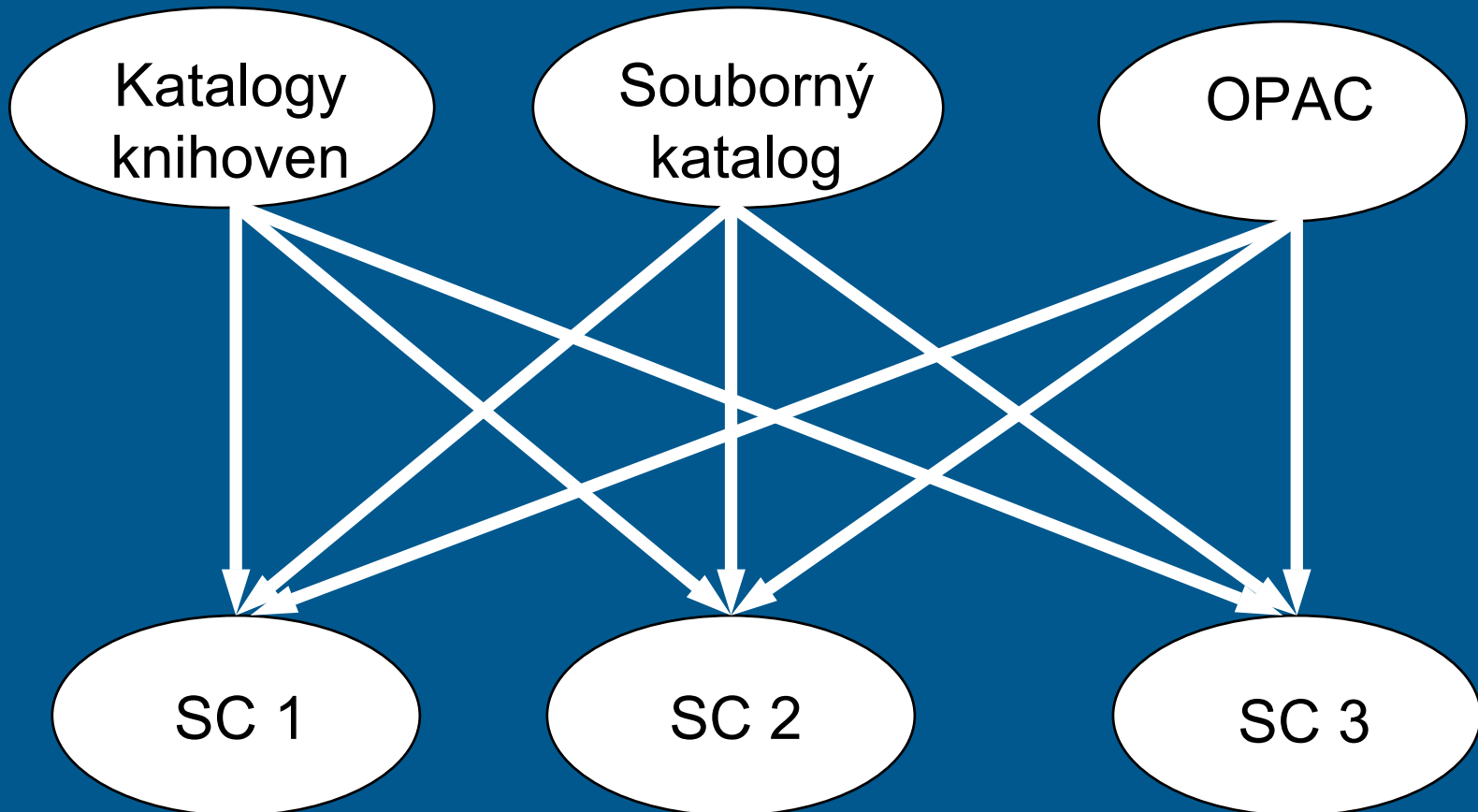

Příklad OpenURL

Název ABF FÓRUM : ČTVRTLETNÍK PRO
ARCHITEKTY A STAVEBNÍ INŽENÝRY
Vydavatel Praha : ABF
ISSN 1210-7395
Odběr ABA 013: 1996

[http://newalex.stk.cz:7777/servlet1/dds.Mindex?
sid=VPK:SK&genre=journal&issn=1210-7395&
title=ABF%20F%D3RUM&pid=lib%3AABA013\(1996\)](http://newalex.stk.cz:7777/servlet1/dds.Mindex?sid=VPK:SK&genre=journal&issn=1210-7395&title=ABF%20F%D3RUM&pid=lib%3AABA013(1996))

Vyhledání dokumentu a vazba na objednávku

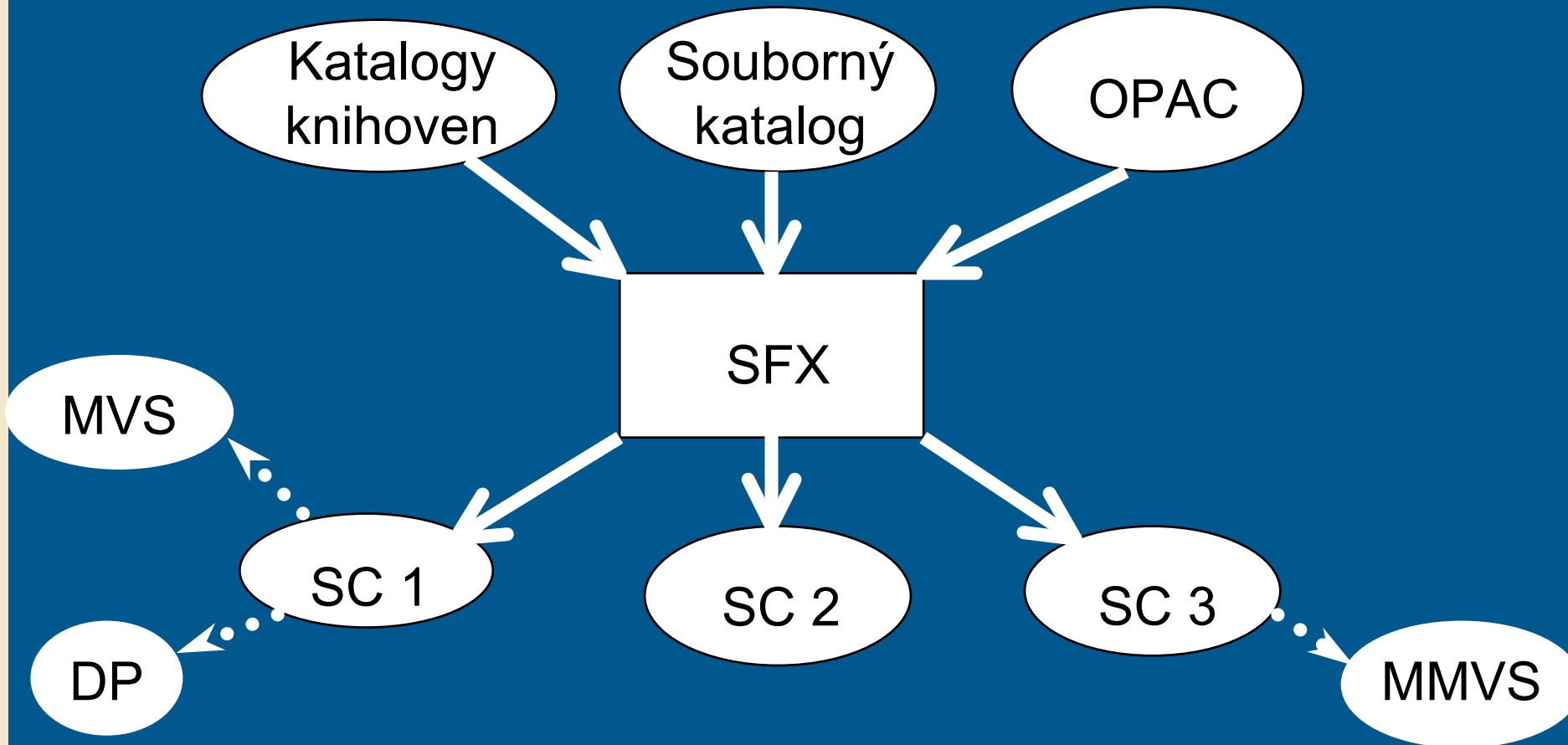

Jednotný odkaz – server SFX

- Server SFX
 - Eviduje poskytovatele služeb dokumentů.
 - Nabízí pouze ty služby, které má uživatel dostupné.
 - Přesnost odpovědí:
 - Příliš velká = složitá údržba.
 - Příliš malá = podobné statickému rozcestníku (ztrácí smysl).

Jeden odkaz stačí!

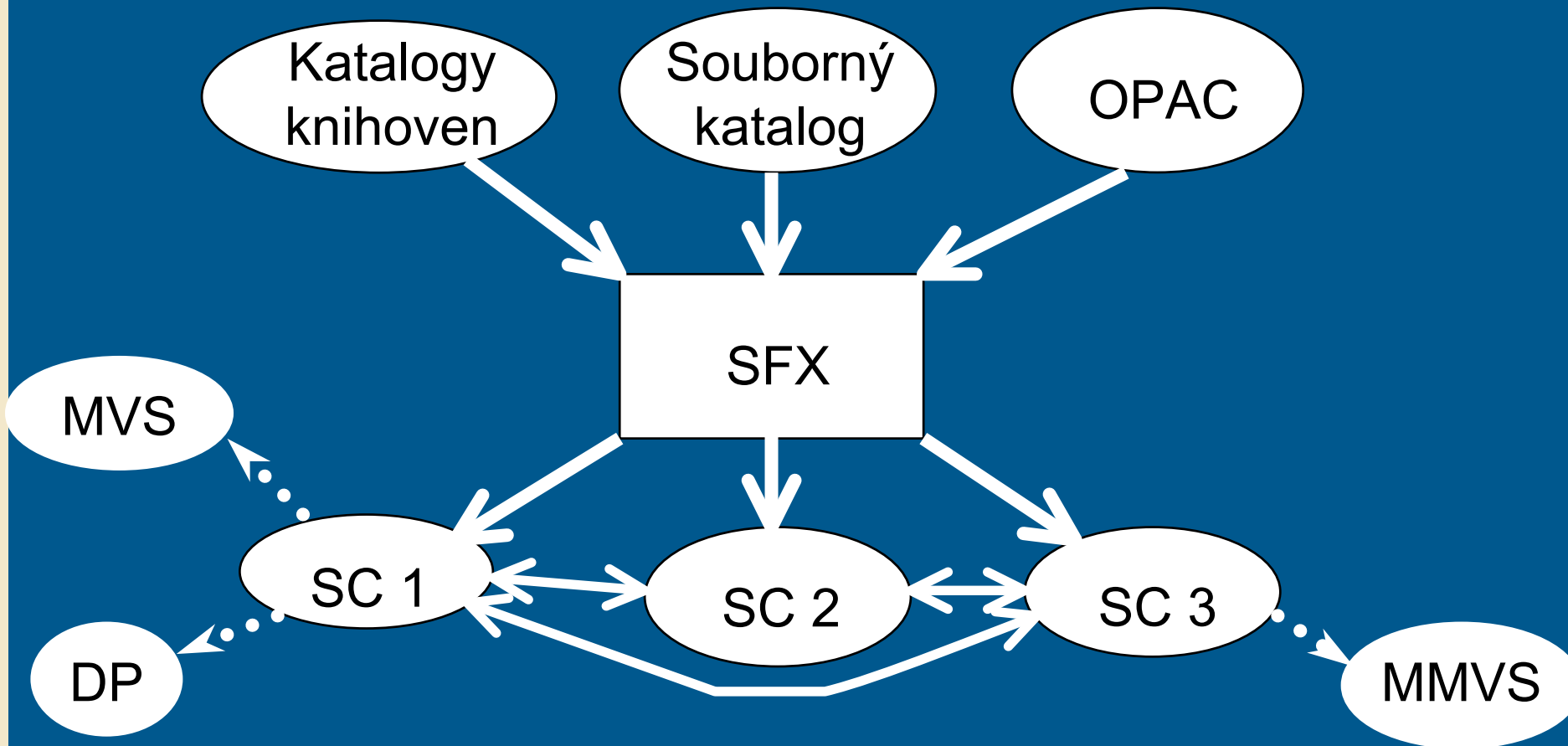

Objednávka kopie

- Licencovaná služba
 - Nutná registrace v DDS (objednávka lidské práce a zodpovědnost).
- Většinou jde vstupní formulář a vyplnění údajů, ale údaje může dodat OpenURL.
- Nevýhoda - nutnost se registrovat v každém centru DDS.
- Vyřešená mezicentrová komunikace = registrace pouze v jednom centru.

Komunikace mezi centry

Protokol pro komunikaci

- ISO 10160:1997, ISO 10161-1:1997 (Interlibrary Loan Application Protocol Specification)
 - Původně vyvinut pro MVS, v době kdy nebyly k dispozici vyhledávací služby a nedoznal širšího využití.
 - Neobsahuje řadu údajů potřebných pro předávání objednávky na digitalizaci a žádné údaje o účtování.
 - Nutno rozšířit (a údaje předávat nejlépe ve formátu XML).

Komunikace

- Digitalizace objednaného dokumentu
 - Standardizovaný formát (rychlost, rastr, barvy apod.) nikoliv postup.
 - Pravděpodobně .pdf v bloku XML.
- Doručení dokumentu k objednateli.
 - Elektronicky (mail, fax, chráněné stránky), ale i fyzicky (MVS).
- Vyúčtování poskytnuté služby.
 - Uznatelné průkazné doklady.

Praktické řešení DDS

Problematika DDS, jak jej řeší
Státní technická knihovna

<http://www.stk.cz:7777/servlet1/dds.Mindex>

Univerzálnost

- Nezávislost na souborném katalogu (OpenURL)
- Nezávislost fyzickém uložení (Internet)
- Možnost distribuce a spolupráce (více servisních center)
- Technologická nezávislost (JAVA, ISO-SQL, XML)

Základní pojmy

- Digitalizační pracoviště (DP)
 - Vždy náleží nějaké knihovně.
- Knihovna
 - Poskytovatel služeb.
 - Vždy patří k nějakému SC.
- Servisní centrum (SC)
 - Společenství knihoven.

Základní pojmy

- Různý přístup pro různé uživatele:
- Běžný uživatel
 - Služby si objednává a platí za ně.
- Knihovna
 - Služby nabízí a přijímá za ně platby. Může si zároveň služby objednávat.
- Správce
 - Údržba systému a dohled nad servisním centrem.

Přihlášení uživatele

- Každý uživatel má svoje přihlašovací jméno a heslo.
- Uživatel se určí podle přihlášení.

Document Delivery System

Přihlášení do systému

Přihlašovací jméno:

Heslo:

PŘIHLÁSIT

Správce systému

- Osoba s největšími pravomocemi!
- Přidává a odebírá uživatele ze systému.
 - Systémem se myslí servisní centrum.
- Má přístup k peněžním účtům.
- Nijak se nestará o vyřizování objednávek a digitalizaci.

Správce systému - příklad

Registrovaní uživatelé

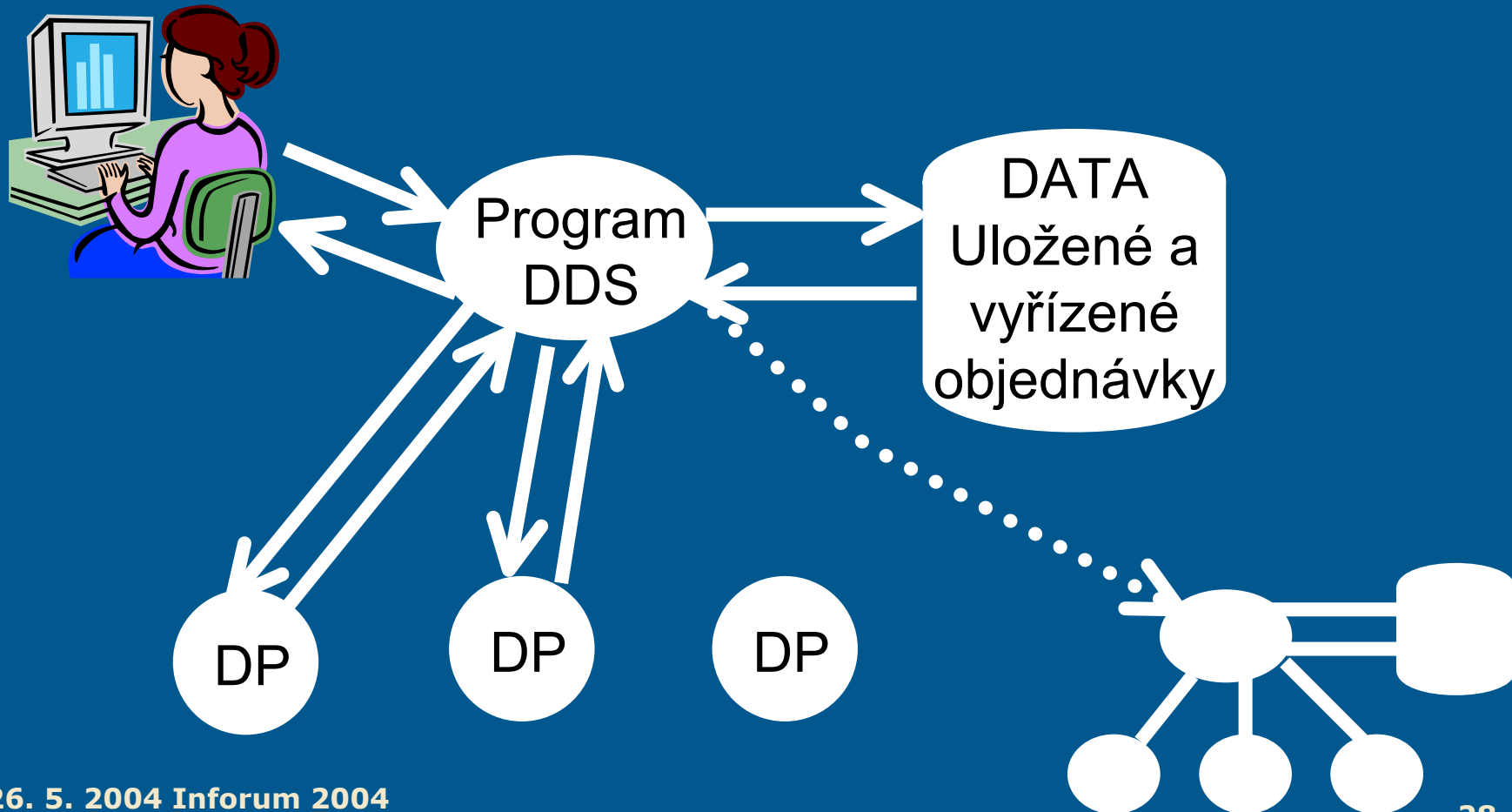
Seznam uživatelů začínající na písmeno: [A](#) [D](#) [F](#) [J](#) [M](#) [N](#) [P](#) [S] [V](#)

[\[Přidat nového uživatele\]](#)

Č. účtu	Uživatelské jméno	Kontakt	Druh uživatele	Stav peněžního účtu
3	Správce		Správce	0
2	Státní technická knihovna	info@stk.cz	Knihovna	-4440

[« Zpět do hlavní nabídky](#)

Přehled systému

Zadání objednávky

Dvě možnosti:

1. Uživatel vyhledá dokument v souborném katalogu (SK), který není kompatibilní s naším systémem.
 2. Uživatel vyhledá dokument v kompatibilním SK.
- OpenURL usnadňuje uživateli život!

Nekompatibilní:

* Název časopisu:	<input type="text"/>
* Číslo časopisu:	<input type="text"/>
* Název článku:	<input type="text"/>
Autor:	<input type="text"/>
Strana:	<input type="text"/>
ISSN:	<input type="text"/>
Ročník:	<input type="text"/>
Rok vydání:	<input type="text"/>
Objednací číslo: (pouze pro Vaši potřebu)	<input type="text"/>
Způsob doručení:	Fax <input type="button" value="v"/>
Rychlost:	Normální <input type="button" value="v"/>
Typ:	Odstíny šedi <input type="button" value="v"/>
Dělit strany:	Ne <input type="button" value="v"/>
* Konečný příjemce:	<input type="text" value="Ing. Alois Černý"/>
Knihovna:	Moreavská zemská knihovna <input type="button" value="v"/>
Komentář:	<input type="text"/>

Kompatibilní SK (OpenURL)

- Automatický přenos potřebných údajů na objednávku.
- Možnost kontaktování více knihoven (i v různých SC).

Virtuální polytechnická knihovna - Souborný katalog - Úplný záznam dokumentu

Název ABF FÓRUM : ČTVRTLETNÍK PRO
ARCHITEKTY A STAVEBNÍ INŽENÝRY
Vydavatel Praha : ABF
ISSN 1210-7395
Odběr ABA 013: 1996

> [Přehled dostupných ročníků](#)

[SFX](#) [TEST-DDS](#) [SKC](#) [KZP](#) [STK](#) [S](#)

Vyřizování objednávky

Historie zadaných zakázek

Zobrazit:

[« Zpět do hlavní nabídky](#)

Zakázka č. 180 z 17.05.2004 16:47:53

Arizona

National Geographics, ročník 73, číslo 7, strany 14

Stav: **Připraveno.**

[\[Upravit\]](#) [\[Zrušit\]](#)

Připraveno, Předáno DP, Probíhá zpracování, Hotovo,
Zpožděno, Odmítnuto, Nesprávně zadáno, Zrušeno

Hotové požadavky

- Po vyhotovení požadavku si uživatel může digitalizovanou kopii nahrát (download) na svůj počítač (a vytisknout jej!).
 - Tuto kopii smí používat jenom pro svojí osobní potřebu.
 - Digitalizovanou kopii po tisku vymazat!
- Ke splnění těchto podmínek zavazuje smluvně.

Platby

- Každý uživatel má svůj peněžní účet.
- Za služby se „platí předem“ – uživatel nejdřív na svůj účet vkládá zálohu.
- Knihovna má účty dva:
 - Příjmový, na které jí přicházejí peníze za vykonané služby.
 - Výdajový, ze kterého platí za služby jiných knihoven (totéž jako běžný uživatel).

Odkazy

- <http://www.stk.cz:7777/servlet1/dds.Mindex>
- <http://www.stk.cz:7777/servlet1/dds.Mindex>

Odkazy:

- AIP Safe <http://www.aipsafe.cz/>
- BÍCOVÁ Stanislava, PESSROVÁ Hana:
Průběžná zpráva za rok 2002 (projekt LI200007)
http://ciks.vse.cz/CIKS/granty/zprava_02.asp
- ČERNÁ Helena, ROŠKOTOVÁ Petra:
DODO in Knihovny současnosti 2003, str. 304-307
- ČERNÁ Helena, ROŠKOTOVÁ Petra:
Elektronické dodávání dokumentů v NK
ČR, <http://www.ikaros.cz/Clanek.asp?ID=200402003>

Odkazy

- Elektronické dodávání dokumentů z fondů NK (DODO) <http://doc.nkp.cz>
- EDD SVK HK
<http://www.svkhk.cz/zobraz.asp?id=112>
- Elektronické dodávání dokumentů (EDD) z fondů CIKS VŠE a CERGE-EI
http://ciks.vse.cz/Veda_vyzkum/edd.asp
- EODD, TU VŠB Ostrava,
<http://knihovna.vsb.cz/eodd/index.html>
- e-PK, http://www.spkk.cz/index_epk.html

Odkazy

- Normy:
ISO 10160:1997, ISO 10161-1:1997, ISO 10161-2
<http://www.nlc-bnc.ca/iso/ill/standard.htm>
- KOLÁŘOVÁ Marie, SMETANOVÁ Dana:
Nabídka elektronických služeb typu Document
Delivery v zahraničních knihovnách využívaná v STK
i Služby knihoven v elektronickém prostředí, STK
2000, str. 63-66.

Odkazy

- KOLÁŘOVÁ Marie, ŠVASTOVÁ Zuzana:
Projekt virtuální polytechnické knihovny in Knihovny současnosti 2002, str. 369-378
- Library Technology Reports, ISSN: 0024-2586,
Nov/Dec 2000, Vol. 36, Iss. 6, pp. 1- 217

Odkazy

- MACHYTKOVÁ Marta: On-line služby knihoven ČVUT, in Knihovny současnosti 2002, str. 394-398
- MACHYTKOVÁ Marta, VANDROVEC Petr: Elektronické dodávání dokumentů - nová služba knihoven ČVUT
<http://www.ikaros.cz/Clanek.asp?ID=200208393>

Odkazy

- Metodické pokyny pro MVS, NK Praha
http://www.nkp.cz/pages/page.php3?page=sluz_legms.htm
- NCIP- ANSI/NISO Z39.83 Circulation Interchange Protocol
http://www.niso.org/standards/standard_detail.cfm?std_id=728

Odkazy

- OpenURL:
http://www.exlibrisgroup.com/sfx_openurl.htm
<http://library.caltech.edu/openurl/Standard.htm>
- PLANKOVÁ Jindra:
Služby typu DDS,
<http://www.cvtisr.sk/itlib/itlib041/plankova.htm>
- SVOBODA Martin:
Služby knihnic v digitálnom prostredí
<http://www.cvtisr.sk/itlib/itlib041/svoboda.htm>

Odkazy

- ŠMILAUER Bohdan, HEICL Václav:
Technologické řešení VPK in Služby knihoven
v elektronickém prostředí, STK 2000, str. 17-34
- ŠMILAUER Bohdan:
Elektronická MVS a dodávání dokumentů (ILL/DD) in
Moderní informační technologie v knihovnictví 2003,
sborník STK str. 62 –70
- ŠVASTOVÁ Zuzana, ŽIŽKOVÁ Štěpánka:
Virtuální polytechnická knihovna, Inforum 2002,
<http://www.inforum.cz/inforum2002/prednaska41.htm>

Odkazy

- VANDROVEC Petr:
Elektronické dodávání dokumentů z ČVUT,
<http://edd.cvut.cz/edd/intro/uvod.php>
- VANDROVEC Petr:
Elektronické dodávání dokumentů, návod pro
obsahu digitalizačního pracoviště, in Služby
Knihoven v elektronickém prostředí, STK 2000, str.
35- 34
- Virtuální polytechnická knihovna, <http://www.vpk.cz/>